

بررسی تاثیر حاکمیت شرکتی بر شمول مالی با نقش تعدیلی ثبات مالی در بانک‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران

حسن احمدی^۱

سیده راحیل رضوی^۲

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۴/۱۰ تاریخ چاپ: ۱۴۰۴/۰۸/۳۰

چکیده

بانک‌ها و حجم معاملات مالی آن‌ها تأثیر مثبتی بر درآمد شرکت‌ها و اقتصاد کشور دارند و توجه کردن به شرایط ثبات آن‌ها می‌تواند اقتصاد باثباتی در پی داشته باشد. این پژوهش به بررسی بررسی تاثیر حاکمیت شرکتی بر شمول مالی با نقش تعدیلی ثبات مالی در بانک‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداخته. روش پژوهش، توصیفی همبستگی با رویکرد کاربردی می‌باشد. جامعه آماری این تحقیق، بانک‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در یک بازه زمانی ۵ ساله طی سال‌های مالی ۱۴۰۲-۱۳۹۸ است. ۲۰ بانک به عنوان نمونه آماری پژوهش انتخاب شد در این تحقیق از روش نمونه‌گیری حذف سیستماتیک استفاده شده است. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار Excel و Eviews8 استفاده شده است. با توجه به نرمال بودن داده‌ها و با توجه به آزمون F لیمر و هاسمن مدل دارای پانل دیتا به روش اثرات تصادفی تخمین زده شدند؛ و همچنین مدل دارای همسانی واریانس و مشکل خودهمبستگی سریالی می‌باشد. یافته‌ها نشان می‌دهد بین حاکمیت شرکتی و شمول مالی تأثیر منفی و معناداری وجود دارد و بین حاکمیت شرکتی و شمول مالی با نقش تعدیلی ثبات مالی تأثیر منفی و معناداری وجود دارد.

واژگان کلیدی

ثبات مالی بانکی، حاکمیت شرکتی، شمول مالی

۱. استادیار دانشگاه موسسه آموزش عالی خرد بوشهر، ایران. Ahmadihassan80@yahoo.com

۲. کارشناسی ارشد، دانشگاه حسابداری، موسسه آموزش عالی خرد بوشهر، ایران. Rahil19395@gmail.com

مقدمه

شرکت های بزرگ به عنوان پایه های اصلی اقتصاد، حجم عظیمی از منابع اقتصادی (نظیر نیروی انسانی، مواد اولیه، نیروی مدیریتی، سرمایه و ...) را به مصرف می رسانند و در مقابل نقش بسیار مهمی نیز در توسعه و پیشرفت اقتصادی کشورها دارند. ویژگی جدایی مدیریت از مالکیت به عنوان یکی از ویژگی های بارز شرکت های سهامی، به سبب قدرت انحصاری بخشیدن به مدیر در تهیه و ارائه گزارشات حسابداری (به عنوان یکی از مهمترین خروجی های عملکرد واحد اقتصادی) بحث تضاد منافع بین ذی نفعان مختلف واحد اقتصادی را مطرح نموده و لزوم توجه به نظارت و کنترل مدیران توسط تمامی سهامداران را عمق بخشیده است. زیرا طبق همین ویژگی است که مدیران امکان دسترسی بی قید و شرط به بخش مهمی از اطلاعات مالی سازمان را به دست می آورند. این ویژگی زمانی که در کنار ویژگی حسابداری تعهدی به خاطر وجود معوقات (مابه التفاوت سود نقدی و سود تعهدی) قرار می گیرد و انگیزه هایی همچون پاداش، مقررات گریزی، افزایش روز افزون رقابت ها و ... پیش می آید، محرکی قوی برای مدیران می شود تا در جهت منافع خویش و حتی در تضاد با منافع سایر گروه ها اطلاعات موجود را دستکاری نمایند (قدرتی و فیضی، ۱۳۹۴)

بیشتر محققین این حوزه دریافته اند که دستکاری سود غالباً با انگیزه گمراه کردن استفاده کنندگان از صورتهای مالی و یا انحراف از نتایج قراردادی که بستگی به سودهای حسابداری دارد، انجام شود (حساس یگانه و همکاران، ۱۳۹۱) به طوری که مدیر با این عمل قصد دارد فرآیند سودآوری شرکت را هموار نشان دهد، تا واحد اقتصادی تحت مدیریت او با جذابیتی خاص به عنوان یکی از گزینه های اولیه برای سرمایه گذاری مطرح باشد.

مبانی نظری و مروری بر پیشینه پژوهش

حاکمیت شرکتی

حاکمیت شرکتی سیستمی از قوانین، رویه ها و فرایندهایی است که از طریق آن یک شرکت، هدایت و کنترل می شود. درواقع می توان حاکمیت شرکتی را روندی در جهت تعادل بخشیدن به منافع ذینفعان مختلف یک شرکت دانست. این ذینفعان می توانند سهامداران، مدیران ارشد، مشتریان، تامین کنندگان، وام دهندگان، دولت و حتی جامعه باشند. بنابراین، حاکمیت شرکتی تقریباً هر حوزه ای از مدیریت را در بر می گیرد، از طرح های عملیاتی و کنترل های داخلی گرفته تا سنجش عملکرد و افشای شرکتی.

حاکمیت شرکتی مجموعه ای از مکانیزم های کنترلی درون شرکتی و برون شرکتی می باشد که تعادل مناسب میان حقوق صاحبان سهام از یک سو و نیازها و اختیارات هیئت مدیره را از سوی دیگر برقرار می نماید و در نهایت این مکانیزم ها اطمینان معقولی را برای صاحبان سهام و تهیه کنندگان منابع مالی و سایر گروه های ذینفع فراهم می نماید مبنی بر اینکه سرمایه گذارانشان با سود معقولی برگشت شده و مکانیزم ارزش آفرینی لحاظ خواهد شد (مشایخ و اسماعیلی ۱۳۸۵) بررسی ها نشان می دهد هیچ تعریف مورد توافقی در مورد حاکمیت شرکتی وجود ندارد. تعاریف موجود از حاکمیت شرکتی در یک طیف وسیع قرار می گیرند. دیدگاه های محدود در یک سو و دیدگاه های گسترده در سوی دیگر طیف قرار می گیرند. در دیدگاه های محدود، حاکمیت شرکتی به رابطه شرکت و سهامداران محدود می شود. این الگو در قالب نظریه نمایندگی بیان می شود. در آن سوی طیف، حاکمیت شرکتی را می توان بصورت شبکه

های از روابط در نظر گرفت که نه تنها میان شرکت و سهامداران بلکه میان شرکت و تعداد زیادی از ذینفعان از جمله کارکنان، مشتریان، فروشندگان، دارندگان اوراق قرضه و... وجود دارد. چنین دیدگاهی در قالب نظریه ذینفعان دیده می شود. با توجه به نظریه های مذکور، حاکمیت شرکتی عبارت است از فرآیند نظارت و کنترل برای تضمین عملکرد مدیر شرکت مطابق با منافع سهامداران (حساس یگانه و همکاران، ۱۳۸۵). معیارهای حاکمیت شرکتی که در این پژوهش استفاده شده است عبارتند از: تمرکز مالکیت، ترکیب هیات مدیره (مدیران غیر موظف و غیر اجرایی)، مالکیت نهادی، دولتی یا خصوصی بودن شرکت، نوع حسابرس، مادر (اصلی) یا فرعی بودن شرکت.

مول مالی

شمول مالی اثر مثبت و معنادار بر پایداری مالی و اثر منفی و معنادار بر کارایی مالی دارد. پایداری مالی و شمول مالی می تواند در قالب یک هدف گذاری مشترک محقق شود. به بیان دیگر سیاست گذاران ضمن حفظ پایداری سیستم مالی، می توانند به اهدافی دست یابند که در آن تعداد بیشتری از افراد از خدمات مالی بهره مند شوند.

شمول مالی می تواند عوارض جانبی بصورت کاهش کارایی مالی داشته باشد. این امر ناشی از افزایش مشارکت در بازارهای مالی است که در نهایت منجر به افزایش هزینه های اجتماعی در سیستم های هر کشور می گردد که نیاز به تدوین برنامه های مکمل دارد

ثبات مالی

ثبات مالی وضعیتی است که در آن سیستم مالی، یعنی بازارهای مالی کلیدی و سیستم سازمانی مالی در برابر شوک های اقتصادی مقاوم بوده و می تواند در راه انجام وظایف اصلی خود یعنی واسطه گری و جوه مالی، مدیریت ریسک ها و انجام ترتیبات و هماهنگی های پرداخت، از خود انعطاف نشان

ثبات مالی (به عنوان یکی از ستونهای توسعه مالی)، به وضعی گفته می شود که بحران های مالی سیستمیک، ثبات اقتصاد کلان را تهدید ننمایند. در مقابل، بحران مالی به یک تغییر ناگهانی و سریع در همه یا اکثر شاخص های مالی (شامل نرخ های بهره کوتاهمدت و قیمت دارایی هایی مانند اوراق بهادار، سهام، مستغلات، زمین) و ورشکستگی و سقوط مؤسسات مالی اطلاق می شود. شکندگی رشد اعتبارات و تسهیلات اعطایی بانک ها، سرعت معکوس شدن انتظارات، فروریختن اعتماد عمومی به دلیل یک اتفاق و... همه در شکل گیری یک بحران نقش دارند (نیلی ۱۳۸۴) این ستون ریسک سه نوع بحران را در نظر می گیرد بحران پول در گردش، بحران بانکی سیستمیک و بحران بدهی های دولت در مورد «ریسک بحران پول در گردش» معمولاً تغییر نرخ ارز مؤثر واقعی، تراز حساب جاری، شاخص آسیب پذیری دلاری شدن، شاخص آسیب پذیری بیرونی، نسبت بدهی خارجی به تولید ناخالص نیز شامل «بحران های بانکی سیستمیک» داخلی و خالص سرمایه گذاری بین المللی مدنظر قرار می گیرد معیارهای بی ثباتی سیستمیک سیستم بانکی (برآوردی از استحکام کلی ترازنامه) و معیارهای وجود قابلیت اداره بدهی بخش عمومی که «بحران بدهی های دولت» حباب می شود. همچنین در مورد به صورت کل بدهی عمومی به عنوان درصدی از تولید ناخالص داخلی تعریف می شود، مورد توجه قرار می گیرد. هر چه ریسک این بحران ها احتمال مختل شدن پروسه های مختلف واسطه گری مالی بیشتر باشد، تسریع در نرخ های رشد اقتصادی کمتر خواهد بود.

شایسته و همکاران (۱۴۰۳) در مقاله ای با عنوان بررسی رابطه بین حاکمیت شرکتی و کیفیت حسابرسی در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران به بررسی توسعه پاسخ گویی و مسئولیت های اجتماعی مدیریت شرکت های سهامی در ابتدای قرن ۲۱ منجر به مطرح شدن بحث نظام راهبری شرکت ها گردیده است پرداختند. در این پژوهش، رابطه میان ویژگی های هیأت مدیره و مالکیت نهادی به عنوان یکی از سازوکارهای نظام راهبردی شرکت با کیفیت حسابرسی شرکت ها در بازه زمانی پنج ساله در قالب چهار فرضیه براساس یک مدل رگرسیونی چند متغیره آزمون شدند. نتایج نشان داد که بین تمام متغیرهای مستقل و کیفیت حسابرسی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. وجود رابطه مثبت نشان می دهد که شرکت ها با تعداد بیشتر اعضای هیئت مدیره و شرکت های دارای اعضای غیر موظف به دلیل ساختار راهبری قوی تر، کیفیت حسابرسی و شفافیت اطلاعاتی و گزارشگری بیشتری دارند. همچنین نتایج بیان می داشت که در شرکت هایی که وظایف رئیس هیئت مدیره و مدیرعامل به خوبی از هم تفکیک شده باشد به دلیل برخورداری از نظام راهبری قوی تر و مسائل نمایندگی کند، کیفیت حسابرسی بیشتر است.

صادقی عمروآبادی و عمادی (۱۴۰۳)، به بررسی نقش حاکمیت شرکتی در ارتباط با ثبات مالی بانک های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداختند. نتایج نشان می دهد که اثر دوگانگی مدیرعامل بر ثبات مالی منفی و معنادار است. همچنین، اثر سهامدار نهادی بر ثبات مالی مثبت و معنادار و اثر متغیر مالکیت دولتی بر متغیر ثبات مالی منفی و معنادار است. علاوه بر این، اثر نسبت اعضای مستقل هیئت مدیره و تعداد اعضای هیئت مدیره بر ثبات مالی نیز مثبت و معنادار است.

سیهک همکاران (۲۰۲۵)، در مطالعه خود ارتباط شمول مالی و ثبات مالی را بررسی کرده اند. برای این منظور محققان شمول مالی را به عوامل اقتصادی (شرکت ها در مقابل افراد)، خدمات مالی (حساب پس انداز، اعتبار و بیمه) دسته بندی و همچنین ثبات مالی را در سه گروه تاب آوری، بی ثباتی و بحران بانکی طبقه بندی کرده اند. نتایج تحقیق نشان می دهد که ارتباط قوی و پایدار بین متغیرهای مورد مطالعه وجود دارد.

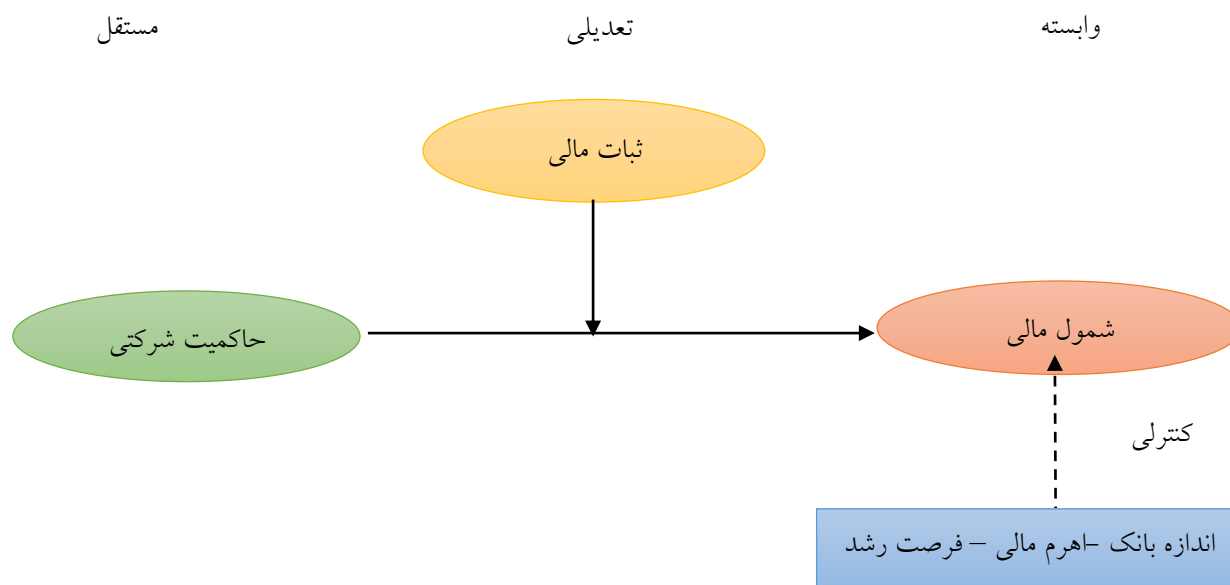
کیم و همکاران (۲۰۲۵) ارتباط بین شمول مالی و رشد اقتصادی را در ۵۵ کشور با استفاده از مدل خود رگرسیون برداری پانلی طی دوره زمانی ۲۰۱۳-۱۹۹۰ مورد تجزیه و تحلیل قرار دادند. در این مطالعه برای سنجش شمول مالی از ۵ متغیر شامل تعداد دستگاه های خودپرداز به ازای هر ۱۰۰ هزار نفر (برای نشان دادن ضریب نفوذ حساب ۵)، تعداد شعب بانکی به ازای هر ۱۰۰ هزار نفر (معیاری از ضریب نفوذ نهادهای مالی)، تعداد حساب های سپرده نزد بانک های تجاری (معیاری از پس انداز) و تعداد وام گیرندگان از بانک های تجاری به ازای هر ۱۰۰ هزار نفر استفاده گردید. نتایج حاصل از برآورد مدل پانل نشانگر تاثیر مثبت شمول مالی بر رشد اقتصادی بوده و علاوه بر آن بر اساس آزمون های علیت گرنجری، رابطه متقابل دو سویه ای بین شمول مالی و رشد اقتصادی در کشورهای عضو سازمان کنفرانس اسلامی وجود دارد.

روش شناسی تحقیق

در این پژوهش، روش تحقیق از نوع تعیین ضریب همبستگی بوده و نحوه استفاده از اطلاعات از نوع گذشته‌نگر می باشد، تحقیقات همبستگی شامل کلیه تحقیقاتی است که در آن‌ها سعی می شود رابطه میان متغیرهای مختلف با استفاده از ضریب همبستگی تعیین شود. مدل رگرسیونی مورد استفاده از نوع مدل رگرسیونی خطی چند متغیره می باشد. از آنجایی که داده‌های این تحقیق در مقاطع و سری‌های زمانی بطور همزمان بررسی می شود، داده‌ها ترکیبی هستند (خاکی، ۱۳۸۶).

از آنجایی که این پژوهش در پی یافتن رابطه معناداری بین متغیرها است، بنابراین این پژوهش از لحاظ هدف توصیفی و در زمره پژوهش‌های همبستگی قرار می گیرد. همچنین، پژوهش حاضر از نگاهی دیگر توصیفی پس رویدادی است زیرا اطلاعات موجود پس از روی دادن موارد مربوط به تحقیق انجام می پذیرد، یعنی بر پایه تجزیه و تحلیل اطلاعات گذشته (صورت های مالی شرکت‌ها) انجام می گیرد و چون می تواند در فرایند استفاده از اطلاعات کاربرد داشته باشد، بنابراین از لحاظ ماهیت هم در زمره تحقیق های کاربردی است و از لحاظ نوع داده ترکیبی است.

مدل مفهومی

شکل ۱- مدل مفهومی یافته های پژوهشگر

مدل رگرسیون پژوهش:

$$FI_{it} = \alpha_{it} + \beta_1 CG_{it} + \beta_2 \beta S_{it} + \beta_3 (CG_{it} * \beta S) + \beta_4 Growth_{it} + \beta_5 LEV_{it} + \beta_6 SIZE_{it} + \sum_{it}$$

متغیر وابسته

شمول مالی

ما از تعداد بانک در هر ۱۰۰۰ کیلومتر مربع، تعداد بانک به ازای هر ۱۰۰۰۰۰ بزرگسال، تعداد دستگاه های خودپرداز در هر ۱۰۰۰ کیلومتر مربع و تعداد دستگاه های خودپرداز در هر ۱۰۰۰۰۰ بزرگسال، سپرده های معوق نزد بانک های تجاری (% از تولید ناخالص داخلی) و وام های معوق از بانک های تجاری (% از تولید ناخالص داخلی) استفاده می کنیم. (چینودا و ماشامبا، ۲۰۲۱).

متغیر مستقل

حاکمیت شرکتی

برای محاسبه حاکمیت شرکتی از متغیرهای زیر استفاده شده است:

B-COM = در صورت وجود مدیران غیر موظف در هیات مدیره عدد ۱ و غیر اینصورت ۰

MANG = در صورتی که مدیرعامل در شرکت دارای سهام باشد عدد ۱ و غیر اینصورت ۰

DUALITY = دوگانگی وظیفه: در صورتیکه مدیرعامل همزمان نائب ریس یا عضو هیات مدیره باشد عدد ۱ و در غیر اینصورت ۰

پس از مشخص شدن متغیرها و تعریف عملیاتی آنها، حاکمیت شرکتی بشرح ذیل محاسبه گردید:

$$GINDEX = \frac{\sum_{j=1}^m d_j}{\sum_{j=1}^n H_j}$$

در رابطه G index برای هر شرکت $\sum d$ بیانگر اقلامی است که امتیاز یک گرفته اند و $\sum H$ در این رابطه بیانگر کلیه اقلامی، در مجموع شرکتهاست است که ارزشهای صفر یا یک در مورد آنها لحاظ شده است. به این ترتیب، در مورد هر شرکت شاخص حاکمیت شرکتی اندازه گیری شده، در دامنه صفر تا یک قرار می گیرد. که عدد ۱ برای شرکت هایی باتوانایی راهبری شرکتی بالا و عدد صفر برای شرکت هایی با راهبری شرکتی پایین در نظر گرفته می شود (والاس، ۱۹۸۸).

متغیر تعدیلی

ثبات مالی

لگاریتم طبیعی ROA_1 [$ROA + EA$] / $\sigma(ROA)$ + نشان دهنده بازده دارایی ها، EA نسبت حقوق صاحبان سهام به دارایی ها و $\sigma(ROA)$ انحراف استاندارد بازده دارایی ها است. نمره بالاتر نشان دهنده درجه بالاتری از ثبات مالی است.

$$F.S = \text{Log}[1 + (ROA + EA) / \sigma(ROA)] \dots ROA$$

متغیرهای کنترلی

بر اساس ادبیات قبلی (اسیری و همکاران ۲۰۲۰؛ چن و همکاران ۲۰۱۱)، چندین متغیر کنترلی را شامل می شویم که ممکن است بر تامین مالی تأثیر بگذارند.

اندازه بانک (SIZE):

که به عنوان لگاریتم طبیعی کل دارایی‌ها اندازه‌گیری می‌شود، کنترل منابع بانک‌ها که می‌توانند برای سرمایه‌گذاری مورد استفاده قرار گیرند. جهت محاسبه اندازه بانک از لگاریتم طبیعی کل دارایی‌ها در پایان سال مالی استفاده می‌شود

اهرم مالی (LEV):

برای محاسبه اهرم مالی از نسبت کل بدهی‌ها به کل دارایی‌ها در پایان سال مالی استفاده می‌گردد

فرصت رشد $Growth_{i,t}$:

فرصت رشد درصد رشد یک ساله در فروش است.

یافته‌ها

جامعه آماری در این پژوهش کلیه بانک‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران در یک دوره پنج‌ساله ۱۴۰۲ - ۱۳۹۸ است. در این پژوهش ۲۰ بانک پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران که در این دوره زمانی ۵ ساله فعالیت داشته‌اند، مورد مطالعه قرار گرفتند.

در پژوهش حاضر ابتدا آمارهای توصیفی برای متغیرهای مدل رگرسیون ارائه می‌شود. شاخص‌های توصیف داده‌ها، شامل شاخص‌های مرکزی (مانند میانگین و میانه)، شاخص‌های پراکندگی (مانند واریانس و انحراف معیار) و شاخص‌های شکل توزیع (مانند شاخص چولگی و کشیدگی) برای تک‌تک متغیرهای پژوهش محاسبه خواهد شد. این آمارها شمای کلی از تک‌تک متغیرهای مدل به دست می‌دهد.

آمار توصیفی متغیرهای پژوهش که با استفاده از داده‌های ۲۰ بانک فعال در بورس اوراق بهادار تهران، طی دوره‌های زمانی بین سال‌های ۱۳۹۸ تا ۱۴۰۲ اندازه‌گیری شده‌اند، شامل تعداد مشاهدات، میانگین، انحراف معیار، حداقل، حداکثر، ضریب چولگی و ضریب کشیدگی است که در جدول ۱ ارائه شده است.

جدول ۱ آمار توصیفی متغیرهای پژوهش

پنل - متغیرهای پیوسته								
نام متغیر	نماد	تعداد مشاهدات	میانگین	میانه	حداکثر	حداقل	انحراف معیار	چولگی کشیدگی
شمول مالی	FI	۱۰۰	۳,۰۶۲۹	۰,۱۶۳۱	۰,۱۶۳۳	۰,۰۰۰۰	۱,۰۰۰۰	۰,۶۱۹۲
حاکمیت شرکتی	CG	۱۰۰	۰,۳۳۶۶	۰,۳۸۹۰	۰,۴۷۲۸	۰,۰۰۰۰	۰,۱۴۴۷	-۱,۸۱۲۰
ثبات مالی	FS	۱۰۰	۲,۱۴۵۵	۲,۱۹۷۴	۶,۱۹۴۴	-۱,۴۳۸۱	۱,۲۸۸۶	-۰,۲۳۱۷
فرصت رشد	Growth	۱۰۰	۰,۱۸۵۳	۰,۱۹۹۱	۰,۸۶۶۸	-۰,۹۴۵۸	۰,۲۸۶۸	-۰,۶۱۱۷

پنل - متغیرهای پیوسته									
نام متغیر	نماد	تعداد مشاهدات	میانگین	میانه	حداکثر	حداقل	انحراف معیار	چولگی	کشیدگی
اندازه شرکت	SIZE	۱۰۰	۱۹,۶۳۱۱	۱۹,۶۷۳۲	۲۱,۷۲۱۰	۱۶,۸۲۶۳	۱,۰۵۹۳	-۰,۲۶۹۸	۲,۷۸۶۳
اهرم مالی	LEV	۱۰۰	۰,۹۳۳۲	۰,۹۴۸۰	۱,۶۹۲۴	۰,۱۳۱۵	۰,۱۸۷۱	-۰,۹۵۳۹	۷,۱۷۶۱

در جدول ۱، برخی از مفاهیم آمار توصیفی متغیرها شامل میانگین، میانه، حداقل مشاهدات، حداکثر مشاهدات، انحراف معیار، چولگی و کشیدگی ارائه شده است. در این میان، پارامترهای مرکزی، دسته‌ای از پارامترهای توصیف کننده‌ی یک توزیع آماری هستند که ویژگی داده‌ها را نسبت به مرکز توزیع بیان می‌کنند. میانگین به عنوان نقطه تعادل و مرکز ثقل یک توزیع آماری، یکی از شاخص‌های مرکزی مناسب برای نشان دادن مرکزیت داده‌هاست. در جدول ۱ تعداد مشاهدات مربوط به بانک‌های مورد مطالعه ۱۰۰ (۲۰ بانک در ۵ سال) است. همچنین مشاهده می‌شود که میانگین و انحراف معیار متغیرهای، ثبات مالی $2/289 \pm 2/145$ ، شمول مالی $1/0000 \pm 3/062$ ، حاکمیت شرکتی $0/3366 \pm 0/144$ ، فرصت رشد $0/287 \pm 0/185$ ، اندازه شرکت $1/059 \pm 19/631$ و اهرم مالی $0/187 \pm 0/933$ است.

دسته‌ای دیگر از پارامترهای توصیف کننده‌ی جامعه، پارامترهای پراکندگی هستند. پارامترهای پراکندگی، معیاری برای تعیین میزان پراکندگی داده‌ها از یکدیگر یا میزان پراکندگی آن‌ها نسبت به میانگین است. از جمله مهم‌ترین پارامترهای پراکندگی، انحراف معیار است. هرچقدر میزان انحراف معیار یک توزیع آماری بیشتر باشد، نشان دهنده‌ی این است که این داده‌ها، دارای پراکندگی بیشتری هستند. در میان متغیرهای این پژوهش ثبات مالی بیشترین پراکندگی اهرم مالی کمترین پراکندگی را دارد؛ اما نکته‌ای که باید به آن توجه داشت عدم یکسان بودن واحد سنجش این دو متغیر است و لذا اختلافی که در میزان بیشترین و کمترین انحراف معیار متغیرها مشاهده می‌شود، دلیلی بر عدم مناسب بودن داده‌ها برای برآورد نیست. چولگی بیانگر عدم تقارن منحنی فراوانی است. اگر ضریب چولگی صفر باشد جامعه کاملاً متقارن است و چنانچه ضریب مثبت باشد، چولگی به راست و اگر منفی باشد، چولگی به چپ وجود دارد. با در نظر گرفتن ضریب چولگی انواع متغیرها، مشخص می‌شود که توزیع متغیرهای پژوهش به جزء ثبات مالی، فرصت رشد، اهرم مالی و اندازه شرکت به طور کلی از چولگی به سمت راست (چولگی مثبت) برخوردار است؛ این بدان معناست که توزیع جامعه، توزیع نامتقارن با کشیدگی به سمت مقادیر بالاتر بوده است.

کشیدگی نشان دهنده ارتفاع یک توزیع است. به عبارت دیگر کشیدگی معیاری از بلندی منحنی در نقطه ماکزیمم است و مقدار کشیدگی برای توزیع نرمال برابر ۸ است. کشیدگی مثبت یعنی قله توزیع مورد نظر از توزیع نرمال بالاتر و کشیدگی منفی نشانه پایین تر بودن قله از توزیع نرمال است؛ که در اینجا کشیدگی اکثر متغیرهای پژوهش مثبت است.

آمار استنباطی شامل روشهایی است که با استفاده از آن‌ها، اطلاعات موجود در نمونه، به کل جامعه تعمیم داده می‌شود. مهم‌ترین هدف آمار، انجام استنباط‌هایی در مورد مشخصه‌های جامعه، با توجه به اطلاعات موجود در نمونه است. محدودی از مسایل آماری در مرحله آمار توصیفی پایان می‌پذیرند، ولی بیشتر مسایل آماری شامل استنباط در مورد مشخصه یک جامعه با بهره‌گیری از اطلاعات قابل دسترس در یک نمونه است (یزدانی، ۱۳۹۱).

پایایی متغیرها

یکی از مهم‌ترین مشکلات عمده در تحلیل داده‌های مالی، وجود ریشه واحد است. وجود ریشه‌های واحد به معنی نامانای بودن داده‌ها است و این امر به بروز مشکلاتی در اعتبار آزمون‌های انجام‌شده منجر می‌شود. به عبارتی اگر متغیرها مانا نباشند دچار رگرسیون کاذب می‌شویم؛ بنابراین قبل از برآورد مدل، برای اطمینان از ساختگی نبودن و در پی آن داشتن نتایج نامطمئن، لازم است از مانا بودن متغیرها اطمینان حاصل کنیم. آزمون ریشه واحد، یکی از معمول‌ترین آزمون‌هایی است که برای تشخیص مانایی متغیرها مورد استفاده قرار می‌گیرد که برای این منظور از روش دیکی‌فولر (ADF) استفاده شده است.

فرض صفر: ریشه واحد وجود دارد و متغیر موردنظر نامانای است.

فرض مقابل: ریشه واحد وجود ندارد و متغیر موردنظر مانای است.

جدول ۲ نتایج آزمون مانایی برای متغیرهای مدل‌ها

متغیر	آماره آزمون	مقدار P^*	نتیجه
شمول مالی	-۵/۲۱۷	۰/۰۰۰	پایا
حاکمیت شرکتی	-۹/۳۵۲	۰/۰۰۰	پایا
ثبات مالی	-۵/۱۲۳	۰/۰۰۰	پایا
فرصت رشد	-۸/۸۵۴	۰/۰۰۰	پایا
اندازه شرکت	-۲/۹۴۶	۰/۰۴۴	پایا
اهرم مالی	-۵/۴۹۴	۰/۰۰۰	پایا

بررسی نرمال بودن جملات خطا

با توجه به اهمیت نرمال بودن جملات خطا در مدل پژوهش از آزمون جارکو برا استفاده می‌شود:

فرض صفر: جملات خطا نرمال هستند.

فرض مقابل: جملات خطا نرمال نیستند.

جدول ۳ نتایج آزمون جارکو برا

نام متغیر	تعداد	آماره	سطح معناداری
مدل اول	۱۰۰	۲۱/۵۳۵	۰/۰۰۰

در این آزمون فرض بر این است که جملات خطا نرمال نیستند مگر اینکه خلاف آن اثبات شود بنابراین، با توجه به جدول بالا چون سطح معنی داری برای تمام مدل‌های پژوهش کمتر از ۰/۰۵ است لذا فرض صفر برای آن‌ها رد شده و جملات خطا نرمال نیستند.

عدم وجود خود همبستگی جمله خطا (باقیمانده‌ها)

این فرض مدل کلاسیک رگرسیون خطی بیان می‌دارد که بین جملات باقیمانده رگرسیون، همبستگی وجود نداشته باشد. برای بررسی استقلال باقیمانده‌ها از آزمون خود همبستگی سریالی بروش-گادفری^۲ استفاده شده است که فرضیه‌های آن به شرح زیر است:

$$\begin{cases} H_0: \text{عدم وجود خود همبستگی جمله خطا} \\ H_1: \text{وجود خود همبستگی جمله خطا} \end{cases}$$

نتایج حاصل از آزمون خود همبستگی سریالی بروش-گادفری نشان می‌دهد که با توجه به اینکه در سطح اطمینان ۹۵٪ مقدار احتمال آماره F ، در مدل پژوهش کمتر از ۵٪ می‌باشد بنابراین می‌توان فرض صفر را در مدل رد کرد لذا می‌توان گفت که فرض وجود خود همبستگی جزء خطا در مدل پژوهش برقرار است.

جدول ۴ آزمون همبستگی سریالی LM

نام متغیر	نوع آماره	احتمال آماره	سطح معناداری
مدل اول	$F(2,92)$	۱۶/۳۸۰	۰/۰۰۰

با توجه به جدول ۴ مشاهده می‌شود مدل پژوهش مشکل وجود همبستگی جمله خطا وجود دارد.

ثابت بودن واریانس جمله خطا (باقیمانده‌ها)

یکی دیگر از فروض رگرسیون خطی این است که تمامی جملات باقیمانده دارای واریانس برابر باشند. در عمل ممکن است این فرض چندان صادق نبوده و به دلایل مختلفی از قبیل شکل نادرست تابع مدل، وجود نقاط پرت، شکست ساختاری در جامعه آماری و ... شاهد پدیده ناهمسانی واریانس باشیم. برای بررسی این مشکل آزمون‌های مختلفی توسط اقتصاددانان معرفی شده است. در این مطالعه فرض ناهمسانی واریانس باقیمانده‌ها از طریق آزمون بروش-پاگان-گودفری مورد بررسی قرار گرفت؛ که نتایج آن در جدول ۴-۵ نشان داده شده است.

فرض صفر: وجود همسانی واریانس باقیمانده‌ها.

فرض مقابل: وجود ناهمسانی واریانس باقیمانده‌ها.

جدول ۵ آزمون بروش-پاگان-گودفری

نام متغیر	نوع آماره	احتمال آماره	سطح معناداری
مدل اول	$F(5,94)$	۰/۳۱۸	۰/۹۰۱

در این آزمون فرض بر ناهمسانی واریانس باقیمانده‌ها است که با توجه به جدول فوق و معنادار نبودن مدل پژوهش، فرضیه ما مبنی بر وجود همسانی واریانس در مدل پژوهش پذیرفته می‌شود، الگو دارای همسانی واریانس می‌باشد و می‌توان از رگرسیون خطی استفاده نمود و نیاز به استفاده از روش حداقل مربعات تعمیم‌یافته (GLS) نیست.

عدم وجود هم‌خطی بین جملات توضیحی

هم‌خطی به معنای وجود رابطه شدید بین متغیرهای مستقل و کنترلی موجود در مدل است. در صورت وجود هم‌خطی، ضرایب برآوردی الگو دارای خطای معیار بالایی خواهد بود و در نتیجه این مسئله باعث می‌شود که تعداد متغیرهای معنی‌دار در معادله کاهش یابد. در این معادله برای بررسی عدم وجود هم‌خطی از معیار عامل تورم واریانس (VIF) استفاده شد. وقتی که شاخص تورم واریانس کمتر از ۱۰ باشد، نشان‌دهنده عدم وجود هم‌خطی است. نتایج حاصل از این آزمون نشان می‌دهد؛ که میزان تورم واریانس متغیرهای مستقل و کنترلی در حد مجاز خود قرار داشته و لذا از این بابت مشکلی وجود ندارد.

جدول ۶ نتایج حاصل از آزمون عدم وجود هم‌خطی بین جملات توضیحی در مدل اول پژوهش

متغیر	نماد	واریانس ضریب	عامل تورم واریانس
حاکمیت شرکتی	CG	۰,۹۶۳۳۴۴	۱,۰۳۸۰۵۱
ثبات مالی	FS	۰,۹۶۶۴۶۵	۱,۰۳۴۶۹۸
فرصت رشد	Growth	۰,۹۸۷۴۲۶	۱,۰۱۲۷۳۴
اندازه شرکت	SIZE	۰,۹۷۵۹۲۵	۱,۰۲۴۶۶۹
اهرم مالی	LEV	۰,۹۷۷۰۴۲	۱,۰۲۳۴۹۷

عدم وجود خودهمبستگی جز خطا

این فرض مدل کلاسیک رگرسیون خطی بیان میدارد که بین جملات باقیمانده رگرسیون، همبستگی وجود نداشته باشد. برای بررسی استقلال باقیمانده‌ها از آماره دوربین واتسون استفاده شده است. اگر مقدار آماره دوربین واتسون نزدیک به عدد دو باشد، استقلال باقیمانده‌ها پذیرفته می‌شود؛ اما اگر این آماره خارج از محدوده مجاز (۲/۵، ۱/۵) باشد، به‌منظور رفع خودهمبستگی از تکنیک تأخیر (وقفه) زمانی مرتبه اول $AR(1)$ استفاده می‌شود. نتایج تخمین مدل‌های پژوهش نشان می‌دهد، میزان این آماره در مدل در محدوده مجاز خود قرار دارند و لذا دلیلی برای رد عدم وجود خودهمبستگی بین جملات باقیمانده وجود ندارد. به عبارت دیگر، فرض عدم وجود خودهمبستگی جزء خطا در مدل‌های مورد استفاده در پژوهش برقرار است.

جدول ۷ نتایج حاصل از آزمون عدم وجود خودهمبستگی جزء خطا

مدل پژوهش	نوع آماره	مقدار آماره
مدل اول پژوهش	دوربین-واتسون	۲/۳۳۴

آزمون تشخیص مدل (آزمون چاو)

قبل از تخمین مدل‌ها، ابتدا باید مشخص شود که اصولاً نیازی به در نظر گرفتن ساختار پانل داده‌ها (تفاوت‌ها یا اثرات خاص بانک‌ها) وجود دارد یا اینکه می‌توان داده‌های مربوط به بانک‌های مختلف را با استفاده از روش تلفیقی (Pooling) روی هم ریخت و از آن در تخمین مدل استفاده کرد. در تخمین‌های تک معادله‌ای، برای اخذ تصمیم از آماره آزمون F لیمر استفاده می‌شود. در این آزمون فرض H_0 استفاده از روش داده‌های تلفیقی (Pooling) را در مقابل فرض H_1 یعنی استفاده از روش داده‌های تابلویی (Panel) نشان می‌دهد.

فرض صفر: روش داده‌های تلفیقی (Pooling) مناسب است.

فرض مقابل: روش داده‌های تابلویی (Panel) مناسب است.

جدول ۸ نتایج آزمون F لیمر برای مدل اول

آماره آزمون	درجه آزادی	مقدار p	نتیجه
۳/۳۰۲	(۱۹،۷۵)	۰/۰۰۰	استفاده از داده‌های تابلویی

همان‌گونه که در جدول ۸ مشاهده می‌شود فرض صفر مبنی بر برابری همه اثرات خاص بانک‌ها در مورد مدل اول رد می‌شود ($p < ۰/۰۵$). این بدان معنی است که نمی‌توان مدل اول را با روی هم ریختن داده‌های مربوط به بانک‌های مورد مطالعه و به روش Pooling تخمین زد بلکه باید از روش داده‌های پانل استفاده کرد. به عبارتی کارآمدی برآورد مدل اول با استفاده از داده‌های پانل برای ۲۰ بانک پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران مشخص می‌شود.

آزمون تشخیص نوع مدل (آزمون هاسمن)

بعد از اینکه با استفاده از آزمون F لیمر نتیجه شد که برای برآورد مدل‌های مورد نظر باید از روش پانل استفاده کرد در ادامه برای تشخیص اینکه در برآورد مدل‌های پانل دیتا کدام روش (مدل اثرات ثابت یا مدل اثرات تصادفی) مناسب است، از آزمون هاسمن استفاده می‌شود. در این آزمون، فرض صفر بیانگر مناسب بودن مدل اثرات تصادفی است و رد فرض صفر به منزله کاراتر بودن مدل اثرات ثابت برای تخمین مدل تحقیق است.

فرض صفر: مدل اثرات تصادفی مناسب است.

فرض مقابل: مدل اثرات ثابت مناسب است.

جدول ۹ نتایج آزمون هاسمن برای مدل اول

آماره آزمون	درجه آزادی	مقدار p	نتیجه
۰/۷۱۸	۵	۰/۲۸۸	استفاده از مدل اثرات تصادفی

همان‌گونه که در جدول ۹ مشاهده می‌شود فرض صفر کاراتر بودن مدل اثرات تصادفی برای بانک‌های مورد مطالعه رد نمی‌شود ($p > 0/05$). به عبارتی نتایج بیانگر تائید اثرات تصادفی در برابر اثرات ثابت است بنابراین مدل اول برای ۲۰ بانک پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران باید به صورت اثرات تصادفی تخمین زده شود.

فرضیات پژوهش

۱- حاکمیت شرکتی بر شمول مالی تاثیر معناداری دارد.

۲- حاکمیت شرکتی بر شمول مالی با نقش تعدیلی ثبات مالی تاثیر معناداری دارد.

جدول ۱۰ نتایج بررسی ضرایب جزئی (مدل اول) با روش تصادفی با توجه به همسانی

متغیر وابسته: ثبات مالی، تعداد دوره: ۵، تعداد تقاطع: ۲۰، تعداد ترکیب موزون: ۱۰۰					
$Flit=\alpha it+\beta 1CGit+\beta 2FSit+\beta 3(CGit*FS)+\beta 4 Growth it+\beta 5LEVit+\beta 6SIZEit+\sum it$					
متغیرها	نماد	ضرایب	آماره t	احتمال	نتیجه
ضریب ثابت	C	۰٫۶۲۶۸	۴٫۰۱۶۳	۰٫۰۰۰۱	معنادار
حاکمیت شرکتی	CG	-۰٫۶۹۲۰	-۴٫۱۴۶۷	۰٫۰۰۰۱	معنادار
ثبات مالی	FS	-۰٫۲۰۵۸	-۲٫۴۰۵۷	۰٫۰۲۱۹	معنادار
حاکمیت شرکتی* ثبات مالی	CG*FS	-۰٫۱۷۰۸	-۴٫۰۸۵۰	۰٫۰۰۰۱	معنادار
فرصت رشد	Growth	۰٫۴۷۹۸	۳٫۰۰۰۷	۰٫۰۰۳۷	معنادار
اندازه شرکت	SIZE	۰٫۲۲۲۹	۲٫۸۹۸۵	۰٫۰۰۴۹	معنادار
اهرم مالی	LEV	-۰٫۳۹۳۶	-۳٫۳۱۸۴	۰٫۰۰۱۴	معنادار
آماره دوربین- واتسون	۲/۳۳۴			۰/۰۰۰	
	۵/۴۹۸				
	۰/۵۸۷				
	۰/۷۱۸				
آماره F					
ضریب تعیین تعدیل شده					
ضریب تعیین					

منبع: یافته‌های پژوهشگر

بررسی اعتبار و قدرت الگو

آزمون F: در یک معادله رگرسیون چند متغیره، چنانچه هیچ رابطه‌ای میان متغیر وابسته و متغیرهای مستقل وجود نداشته باشد، باید تمامی ضرایب متغیرهای مستقل در معادله، مساوی صفر باشند. از این رو، باید معنادار بودن معادله رگرسیون مورد آزمون قرار گیرد. این کار با استفاده از آماره F انجام می‌شود. همان‌طور که در جدول ملاحظه می‌شود، مقدار آماره F و سطح معناداری مربوط به این آماره، بیانگر این است که فرضیه صفر آماری که همان بی-معنا بودن کل مدل (صفر بودن تمام ضرایب) است، رد می‌شود و مدل رگرسیون برآورد شده، در کل معنادار است.

ضریب تعیین R^2 : معیاری است که قدرت رابطه میان متغیر وابسته و متغیرهای مستقل را تشریح می‌کند. مقدار این ضریب در واقع مشخص کننده آن است که چند درصد از تغییرات متغیر وابسته توسط متغیرهای مستقل توضیح داده می‌شود. در این مدل، ضریب تعیین برابر با $0/718$ است؛ یعنی 72% از تغییرات متغیر وابسته توسط متغیرهای مستقل قابل توضیح است.

ضریب تعیین تعدیل شده: این ضریب با ضریب تعیین برابر نیست، احتمالاً از دلایل وجود تفاوت بین میزان ضریب تعیین و ضریب تعیین تعدیلی وجود متغیرهای اضافی است که با داشتن اثر معنادار بر متغیر وابسته موجب کاهش کاذب در ضریب تعیین شده باشند.

بررسی اعتبار باقیمانده‌ها:

خودهمبستگی: نتایج حاصل از بررسی خودهمبستگی جملات خطا با استفاده از آماره دوربین واتسون انجام می‌گیرد که با توجه به این که آماره به دست آمده در دامنه $1/5$ و $2/5$ قرار دارد، بیانگر نبود خودهمبستگی بین خطاهای مدل است.

نتیجه:

آزمون t : با توجه به مقدار منفی ضریب رگرسیونی تقلب مالی می‌توان نتیجه گرفت تقلب مالی با ثبات مالی، بانک‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران رابطه منفی (معکوس) معناداری دارد ($p < 0/05$). فرضیه اول مورد تایید می‌باشد.

با توجه به مقدار منفی ضریب رگرسیونی حاکمیت شرکتی می‌توان نتیجه گرفت حاکمیت شرکتی با شمول مالی، بانک‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران رابطه منفی (معکوس) معناداری دارد ($p < 0/05$). فرضیه دوم مورد تایید می‌باشد.

با توجه به مقدار منفی ضریب رگرسیونی دوره ثبات مالی می‌توان نتیجه دوره ثبات مالی با شمول مالی، بانک‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران رابطه منفی (معکوس) معناداری دارد ($p < 0/05$). نتایج جدول ۴-۱۷ نشان می‌دهد که ضریب متغیر حاکمیت شرکتی بر شمول مالی با توجه به متغیر تعدیل کننده دوره ثبات مالی برای بانک‌های مورد مطالعه معنادار است ($p < 0/05$). بنابراین فرض صفر در سطح اطمینان ۹۵ درصد رد شده و با توجه به مقدار منفی ضریب رگرسیون حاکمیت شرکتی* ثبات مالی می‌توان نتیجه گرفت که مالکیت نهادی با حاکمیت شرکتی با توجه به متغیر تعدیل کننده دوره تصدی مدیرعامل در بانک‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران رابطه منفی (معکوس) معناداری دارد.

بنابراین فرضیه دوم مورد تایید می‌باشد.

نتایج نشان می‌دهد که در سطح اطمینان 95% مقادیر t برای تمام متغیرها در ناحیه رد فرض صفر قرار می‌گیرد یعنی متغیرها در مدل معنی دار هستند. نتایج حاصل از متغیرهای کنترلی نشان می‌دهد که اهرم مالی و ریسک اعتباری تأثیر

منفی و معناداری بر ثبات مالی دارند. همچنین نتایج نشان می‌دهد که اندازه شرکت و فرصت رشد تأثیر مثبت و معناداری بر ثبات مالی دارد.

نتیجه‌گیری

سهام داران عمده بانک‌ها به دلیل موقعیتی که در بانک‌های خصوصی دارند، دارای نفوذی هستند که می‌توانند در تصمیم‌گیری‌های مهم مجامع عمومی و هیئت مدیره بسیار تأثیرگذار باشند. تمرکز آرا در تعداد محدودی از سهام داران موجب می‌گردد تصمیمات در عمل به سوی چنین سهام دارانی چرخش معناداری داشته باشد. سهام داران عمده با ورود به معاملاتی غیرضروری برای بانک و تنها به برخورداری منفعت خود، موجب تعارض منافع با دیگر گروه‌های ذی نفع می‌گردند. این تعارضات در عمل توانسته موقعیت بانک‌های خصوصی ایران را متزلزل نماید. بنابراین حاکمیت شرکتی به وسیله ایجاد یک چارچوب مؤثر و نظامی کارآمد که با تولد شفافیت و تقسیم مسئولیت که بتواند به ساختار حاکمیتی عمق دهد، قابلیت تنظیم روابط مدیران با سایر گروه‌های ذی نفع را دارد. از جمله سازوکارهای حاکمیت شرکتی، ایجاد کمیته‌های کنترلی است که بر نظام مالی به منظور مدیریت تقسیم سود و اعطای تسهیلات بی‌رویه با ایجاد شفافیت‌های مالی مؤثر، انتخاب مدیران غیرموظف که رابطه‌ای با سهام داران نداشته باشند، با هدف جلوگیری از اعمال نفوذ و رأی سهام داران عمده بر تصمیماتی چون معاملات خارج ماده ۱۲۹ ق.ت، شفاف سازی کلیه تصمیمات و معاملات، ایجاد کمیته‌های اعطای تسهیلات به منظور محدود نمودن اعطای وام به سهام داران عمده‌ای که ضمانت‌های کافی و بازپرداخت شفافانه نداده‌اند که می‌تواند از راهکارهای مؤثر حاکمیت شرکتی بر کنترل نقش سهام داران عمده بر ایجاد تعارض در بانک‌های خصوصی باشد. کنترل تعارض منافع در بانک‌های خصوصی نیازمند دستگاه قضایی، قانون مستقل و صریح و تولید شفافیت و تقسیم مسئولیت صورت می‌پذیرد. توجه به نقش مستقل و مؤثر هریک از ذی نفعان مانند سهام داران عمده، سپرده‌گذاران بانکی، کارمندان و غیره و عدم تفویت منفعت یک گروه در برابر گروهی دیگر و رعایت اصل عدالت و دوری از تبعیض و تلاش برای تأمین حداکثر منافع برای ذی نفعان مختلف، می‌توان با دستیابی به یک حاکمیت شرکتی کارآمد از تعارض منافع احتمالی این بنگاه‌های مالی - اقتصادی پیشگیری نمود.

این پژوهش با محدودیتهای زیر مواجه شده است:

- دقیق نبودن مبلغ پاداش افشاء شده توسط بانک پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران و همچنین عدم الزام افشاء ریز پاداش مدیران تفکیک مبلغ پاداش هیئت مدیره از مدیرعامل و میزان پاداش نقدی و غیرنقدی.
- در مورد افشاء مبلغ پاداش مدیران قانون لازم الاجرائی وجود ندارد که شرکتها را ملزم به افشای آن کنند. در نتیجه اطلاعات افشای پاداش مدیران به صورت اختیاری بوده و جمع آوری اطلاعات پاداش با محدودیت مواجه بوده است و همچنین این موضوع باعث کاهش تعداد شرکت‌های مورد بررسی شد.
- همچنین این پیشنهادها مطرح شد بانک‌ها با بهبود کیفیت و شفافیت گزارش‌دهی مالی و عملیاتی خود می‌توانند اعتماد عمومی را جلب کرده و زمینه را برای گسترش شمول مالی فراهم آورند و گماردن اعضای مستقل و متخصص در

هیئت مدیره بانک‌ها موجب ارتقاء کیفیت تصمیم‌گیری و اجرای سیاست‌های شمول مالی می‌شود و بانک‌ها نسبت به تشکیل و فعال‌سازی کمیته‌های حسابرسی و راهبری شرکتی اقدام کنند تا ریسک‌ها به شکل مؤثرتری شناسایی و مدیریت شوند.

پیشنهاد‌های آتی تحقیق عبارت‌اند از:

۱. بررسی تأثیر ابعاد مختلف حاکمیت شرکتی (ترکیب هیئت مدیره، استقلال هیئت مدیره، مالکیت نهادی) بر شمول مالی با نقش تعدیلی ثبات مالی در بانک‌های پذیرفته‌شده در بورس تهران
۲. ارزیابی مقایسه‌ای نقش حاکمیت شرکتی بر شمول مالی بین بانک‌های خصوصی و بانک‌های دولتی با کنترل ثبات مالی در بورس اوراق بهادار تهران

منابع

- احمدی، فرب؛ سلگی، م. ۱۴۰۱. طراحی الگوی سنجش ثبات مالی با استفاده از رویکرد ساخت معیارهای ترکیبی (CCI) اسماعیل فام بهی، و. ۱۴۰۰. رابطه بین محدودیت مالی و سقوط قیمت سهام بر حاکمیت شرکتی افقهی، س؛ م؛ قوام، م؛ ح؛ شهیدی نسب، م. ۱۴۰۱. آسیب شناسی و ارائه الگوی زنجیره عرضه تأمین مالی خرد غیر بانکی در کشور
- آب شیرینی، ا؛ خدادادی، و؛ نصیری، س؛ خدري، ن. ۱۴۰۱. ارزیابی ویژگیهای ساختار حاکمیت متدنه شرکتی در بازار سرمایه ایران، نشریه علمی حسابداری مدیریت صفحه ۵۴۱-۵۶
- بالونزاد نوری، ر؛ شجری پور، ش. ۱۴۰۰. بررسی رابطه علیت میان رشد اقتصادی و شمول مالی: کاربردی از روش علیت بوت استرپ
- بدیعی، ح؛ حساس یگانه، ی؛ ثقفی، ع. ۱۳۹۸. آزمون کیفیت حسابرسی و سازوکارهای حاکمیت شرکتی. دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت، شماره ۳۱
- پاکدین، ع؛ سعیدی، ع. ۱۳۹۸. اخلاق مبتنی بر شریعت در رابطه حکمرانی و ثبات مالی بانکها
- علیزاده، ش، علیزاده، م؛ شقاقی شهری، و؛ دلفان، م. ۱۴۰۰. تحلیل فضایی تأثیر تمرکززدایی مالی بر ثبات اقتصادی، مطالعه استان های ایران
- فردحریری، ع؛ طیب نیا، ع؛ توکلیان، ح. ۱۴۰۱. شمول مالی و سیاست پولی در ایران
- قالیاف اصل، ح؛ ذوالفقاری، م؛ اولیایی، م. ۱۳۹۸. بررسی ثبات بازارهای مالی در ایران
- گودرزی فراهانی، ی؛ مرسلی ارزق، ز؛ عباسی، ا. ۱۴۰۳. تأثیر ثبات مالی بر سیاست پولی در کشورهای درحال توسعه: کاربرد مدل غیرخطی صفحات ۲۹۰-۲۶۹
- مرکز مالگیری، ا؛ فیضی، س؛ شقاقی، ح. ۱۴۰۰. ارزیابی کیفیت قوانین مالی در ایران از حیث شفافیت، ثبات و عدم پراکندگی
- نقش واسطه‌گری کارافرینی، فصلنامه اقتصاد مالی صفحه ۱۷۱-۱۹۰
- نوابی مقدم، ز؛ زارع، ع؛ یوسفی صادق‌لو، ا؛ جمالی، ج. ۱۳۹۹. بررسی تعارض منافع سها مداران بانک با رویکرد حاکمیت شرکتی، فصلنامه تحقیقات حقوقی شماره ۹۶

یوسف نژاد، م؛ صمدی، ف؛ هاشمی تیله نوئی، م. ۱۴۰۰. بررسی تأثیر قدرت سهامداران عمده بر کیفیت حاکمیت شرکتی و تأثیر حاکمیت شرکتی بر کیفیت سیستم مدیریت، شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار، نشریه علمی تخصصی شباک

Abbasi, Y., Jamshidi Navid, B., Ghanbari, M. Dimensions of Corporate Governance In The Islamic Paradigm. Journal of Empirical Research In Accounting, Winter 2021, V. 11, No. 42, pp.187-210

Babajanei, J., Marfou, M., Naeimi, A. A Model for Corporate Governance in Iranian Banks. Journal of Accounting Knowledge/ Vol. 11/ No. 2/ Summer 2020/Ser.41

Badiei, H.; The only sensitive Thaghafi, AD 2018. Audit quality test and corporate governance mechanisms. Accounting knowledge and management audit, number 31

Fardhariri, A., Taiebnia, A., Tavakolian, H. Financial Inclusion and Monetary Policy in Iran. The Journal of 10.52547/jpbud.27.2.51 ISSN: 2251-9092

Fatfeh, M., H., Rahamani Darenjani, P. Corporate Governance and Aggressive Business

Heidari, A., Mousavi, H., Ghavidel Dostokoue, S., Safarzadeh, E. Analysis of the financial stability of the Iranian insurance industry. Journal of Financial Management Strategy Alzahra University Vol. 9, No. 35, Winter 2022

Izadkhah, M., Izadkhah, M., Raei, R. Investigating the Impact of Liquidity Creation on Profitability and Financial Stability of Banks. Journal of Financial Management Perspective 2022,

Mohammadi Sedaran, S., Faghani, M. The Relationship between Corporate Governance Mechanisms and Compensation of Managers. Journal of . Accounting Knowledge

Mohammadi, T., Shakeri, A., Taghavi, M., Samanipour, H. Exchange Rate Threshold Affecting Stability of Iranian Banks. Journal of Financial Management Strategy Vol.8, No.31 Winter 2022

Moradi, M., Jodaki, R. The Effect of Organizational Culture, Corporate Governance and Audit Quality on Auditors' Performance. Journal of Professional Auditing Research, winter 2023, V3, No10 pp72-95

Nazari, S., Samavat, M., Hasanzadeh, S., Mashayekhi, B. Corporate Social Responsibility Disclosure and Management Opportunism: The Role Moderating of Corporate Governance. Accounting and Auditing Review

Rahimzadeh, F., Jamali, J., Eftekharpour, S. 2022 on Inclusion Financial of Effects the Assessing Islamic Selected and Iran for Stability Financial Countries. The Journal. Vol.27, No.4

Rahimzadeh, F., Jamali, J., Eftekharpour, S. Assessing the Effects of Financial Inclusion on Financial Stability for Iran and Selected Islamic Countries. The Journal of 10.52547/jpbud.27.4.133 ISSN: 2251-9092

Yousefi Ghaleh Roudkhani, M., A., Tehrani, R., Mirlouhi, S., M. The Relationship between Performance and Financial Soundness Indicators in Banks Accepted in Tehran Stock Exchange and OTC in Iran. Journal of Securities Exchange, Summer 2023, V. 16, No.62, pp. 53-74

Abstract

Banks and their financial transaction volume have a positive impact on corporate income and the country's economy, and paying attention to their stability conditions can lead to a stable economy. This study investigated the effect of corporate governance on financial inclusion with the moderating role of financial stability in banks listed on the Tehran Stock Exchange. The research method is a descriptive correlational approach with an applied approach. The statistical population of this study is banks listed on the Tehran Stock Exchange in a 5-year period during the fiscal years 1402-1398. 20 banks were selected as the statistical sample of the study. The systematic exclusion sampling method was used in this study. Excel and Eviews8 software were used to analyze the data. Considering the normality of the data and considering the F-limer and Hausman tests, the panel data model was estimated using the random effects method; and the model also has homogeneity of variance and serial autocorrelation problems. The findings show that there is a negative and significant effect between corporate governance and financial inclusion, and there is a negative and significant effect between corporate governance and financial inclusion with the moderating role of financial stability.

Keywords

Banking Financial Stability - Corporate Governance - Financial Inclusion
